

Sata vuotta sinivalloista vapautta

Professori Ilkka Virtanen

Puhe Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhlien avajaistilaisuudessa Vaasan torilla 5.12.2017

*Sininen on taivas, Siniset on silmänsä sen.
Siniset on järvet, sinisyyttä heijastaen.
Valkoinen on hanki, valkoiset on yöt kesien.
Valkoiset on pilvet, lampaat nuo taivaan sinisen.*

*Sininen ja valkoinen,
värit ovat vapauden.*

Jukka Kuoppamäki eritteli neljä vuosikymmentä sitten isänmaallisia tuntojaan tällä suosituksi tulleella laulullaan. Vapauden värit viittaavat sinivalloiseen kansallislippuumme, jonka juuri nostimme salkoon juhlistamaan isänmaamme satavuotista itsenäisyyttä. Itsenäisyys merkitsee ennen kaikkea vapautta päättää omista asioistamme. Se merkitsee kuitenkin myös vastuun ottamista, toimimista niin, että käytämme vapautta vastuuntuntoisesti. Itsenäisyytemme satavuotinen historia osoittaa, että Suomen kansa on vapaudenrakkaudessaan aina toiminut vastuunsa tunteen.

Näen itsenäisen Suomen kansan viiden sukupolven jatkumona, joka ulottuu oman sukupolveni isovanhemmista lapsenlapsiimme, historiasta nykypäivän kautta tulevaisuuteen. Vanhimpaan sukupolveen kuuluvat syntyivät Suomen suuriruhtinaskunnassa Venäjän keisarin alamaisina 1800-luvun lopulla. He aikuistuivat Suomen itsenäistymisen aikoihin ja monet heistä joutuivat tarttumaan aseisiin, jotta itsenäistymisen tuli merkitsemään todellista ja lopullista vapautumista entisestä emämaasta. Vapaus edellytti voimakasta vastuunkantoa. Tämän vastuun he kunnialla ottivat.

Seuraavaan sukupolveen kuuluvat syntyivät itsenäistymisen kahta puolta. Heidän vuorostaan aikuistuessa maamme vapaus oli äärimmäisen uhattuna. Tarvittiin jälleen vastuunkantoa ja se myös tehtiin. Oltiin valmiit suuriinkin uhrauksiin. Vapauden menetyksen vaaran lopulta väistettyä tämä veteraanisukupolvi ryhtyi tarmolla jälleenrakentamaan maata itsensä ja jälkeläistensä tuleviin tarpeisiin. He ovat täysimääräisesti ansainneet saamansa kunniakansalain-nimityksen.

Me nykyeläkeläiset olemme syntyneet pääosin sotavuosiin rajoittuvina vuosikymmeninä. Vartuimme yhdessä maamme jälleenrakentamisen kanssa. Koimme voimakkaan yhteiskunnallisen murroksen maamme siirtyessä agraariyhteiskunnasta teollisuusyhteiskunnaksi. Koimme myös melkoisen säätykierron, enää ei syntyperä ja syntymäpaikka ratkaisseet elämänuraa. Osaa kansakunnasta uhkasi kuitenkin syrjäy-

tyminen. Tarvittavaa vastuuta kannettiin nytkin, hyvinvointipalvelut kehitettiin kaikkien saatavilla oleviksi.

Tämän päivän Suomessa yhteiskunnan ja talouselämän rattaita pyörittää ”peruskoulusukupolvi”. Merkittävimmät yhteiskunnalliset uudistukset oli toteutettu heidän tullessa kansakunnan jäseniksi. He ovat joutuneet vuorostaan kohtaamaan uudenlaisia haasteita. Suomi on voimakkaasti kansainvälistynyt, tullut osaksi Eurooppaa. Rajat ovat avautuneet, mikä on tuonut tullessaan sekä uusia mahdollisuuksia että myös uhkatekijöitä, pahimmillaan kansainvälistä rikollisuutta, jopa terrorismia. Ihmisen ja luonnon välisen tasapainon löytäminen vaatii jatkuvia toimenpiteitä. Vastuunkantoa tarvitaan edelleen, uskon että siihen vastaaminen toteutuu jatkossakin.

Suomea ryhtyy lähitulevaisuudessa viemään eteenpäin sukupolvi, joka parhaillaan valmistautuu tehtävänsä opiskelijoina, koululaisina ja leikki-ikäisinä. Kiihtyvä tekninen kehitys merkitsee vaikeutta arvioida, millaisia ovat ne tekninen, yhteiskunnallinen ja sosiaalinen ympäristö, joiden puitteissa nämä tulevaisuuden toimijat tehtävänsä suorittavat. Melkein mitä vaan tulee mahdolliseksi tehdä, mutta läheskään kaikki mahdollisuudet eivät ole välttämättä hyödyllisiä. Vastuullinen toiminta on entistä tärkeämpää kaikilla elämänalueilla. Toivon – ja osaltani myös uskon – että aikaisempien sukupolvien perintö johtaa nämä tulevaisuuden toimijat löytämään kestävät ratkaisut myös tulevaisuudessa.

Uskon vakaasti, että Suomi on hyvässä kunnossa aloittamaan toisen satavuotiskautensa itsenäisenä valtiona ja vapaana kansakuntana. Suomi on edelleen yksi parhaisista, ehkäpä paras maa asua ja elää.

Kohottakaamme kolminkertainen eläköön-huuto vapaalle ja itsenäiselle sinivalkoiselle Suomelle!